

АЛФРЕД ВАН ВОГТ ЧУДОВИЩЕТО

Превод от английски: Антоанета Тодорова, 1993

chitanka.info

Огромният междувъзвезден кораб увисна на разстояние четвърт миля над един от градовете. Долу личаха следите на космическа пустош. Спускайки се бавно с енергетичната гондолосфера, Инеш забеляза, че сградите бяха започнали да се разрушават от времето.

— Никакви следи от военни действия. Никакви следи... — ежеминутно повтаряше безплътен механичен глас.

Инеш измени настройката.

След като стигна до повърхността, той изключи полето на гондолата и разбра, че е кацнал върху бурениясал участък, заобиколен от стени. Във високата трева пред сграда със стремителни аеродинамични форми се търкаляха няколко скелета. Скелети на дълги двуръки и двукраки създания; всеки череп се държеше на горния край на тънък гръбначен стълб. Всички те явно принадлежаха на възрастни екземпляри и изглеждаха великолепно запазени, но когато Инеш се наведе и побутна един от тях, доста голяма кост се отчупи и се превърна в прах. Изправи се и видя, че Йоал също каца наблизо. След като изчака историкът да се измъкне от своята енергетична сфера, Инеш запита:

— Как мислите, струва ли си да изпробваме нашия метод за съживяване?

Йоал изглеждаше загрижен.

— Аз разпитах всички от кораба, които са идвали вече тук — струва ми се, че нещо не е наред. Върху планетата не са останали живи същества, не са останали даже насекоми. Преди да започнем каквато и да е колонизация, трябва да изясним какво е станало тук.

Инеш не каза нищо. Подухна слаб ветрец, листата в короните на дърветата от близката горичка зашумяха.

Инеш погледна дърветата. Йоал кимна.

Да, растителността не беше пострадала, но растителността по принцип реагираше съвсем различно от активните форми на живот.

Прекъснаха ги. От предавателите на Йоал се разнесе глас.

— Приблизително в центъра на града е открит музей. На покрива му има червен фар.

— Ще дойда с вас, Йоал — каза Инеш. — Там може би се пазят скелети на животни и на разумни същества от различни стадии на еволюцията. Впрочем вие не ми отговорихте. Смятате ли да съживявате тези същества?

— Ще поставя въпроса за обсъждане пред съвета — бавно каза Йоал, — струва ми се, че отговорът не предизвиква съмнения, ние сме длъжни да разберем причината за тази катастрофа — той описа неопределен полукръг с едно от своите пипала и добави като че ли на себе си. — Разбира се, трябва да се действа внимателно, като се започне от най-ранните етапи на еволюцията. Липсата на детски скелети показва, че тези същества изглежда са постигнали индивидуално безсмъртие.

Съветът се събра да огледа експонатите. Инеш знаеше, че това е чиста формалност. Решението бе взето — ще започнат да ги съживяват. Освен всичко друго, те бяха силно заинтригувани. Вселената е безгранична, полетите през космоса — дълги и скучни, затова, когато кацаха на неизвестни планети, те винаги с вълнение очакваха срещите с новите форми на живот, които можеха да видят със собствените си очи и да изучат.

Музеят приличаше на всички други музеи. Високи сводообразни тавани, обширни зали. Имаше пластмасови фигури на странни зверове, множество предмети — те бяха твърде много, за да може за толкова кратко време да се разгледа и разбере всичко. Еволюцията на тази неизвестна раса беше показана от последователно групирани реликви. Инеш обходи залите заедно с всички.

Той облекчено въздъхна, когато най-накрая стигнаха до цяла редица скелети и мумии. Скрил се зад силов екран, той наблюдаваше как специалистите биолози измъкват една мумия от каменен саркофаг. Тялото на мумията беше забинтовано с многослойни ленти от някаква материя, но биолозите не развиха изгнилата тъкан. Провирайки пинцета през тъканта, те, както обикновено се правеше в такива случаи, взеха само парче от черепа. За съживяване можеше да послужи която и да е част от скелета, но най-добри резултати се постигаха, най-съвършена реконструкция можеше да се получи, само ако се използват някои части от черепа.

Главният биолог Хамар обясни защо са избрали именно тази мумия.

— За да запазят тялото, те са използвали такива химически вещества, които свидетелстват, че химията при тях е била в началния си етап на развитие. А резбата върху саркофага говори за примитивна, незапозната с машини цивилизация. На този стадий потенциалните

възможности на нервната система едва ли са били особено развити. Нашите специалисти по отделните езици анализираха записите от говорещите машини, които са разположени във всички зали на музея, и въпреки че езиците се оказаха много — тук има даже запис на разговорна реч от епохата, когато това същество е било живо, — те без никакъв труд успяха да разшифроват всички понятия. Сега универсалният преводач е така настроен, че ще може да преведе всеки наш въпрос на езика на съживеното същество. Същото ще бъде и с обратния превод, разбира се. Но, извинявайте, виждам, че първото тяло е вече подготвено!

Заедно с другите членове на съвета Инеш внимателно следеше работата на биолозите — те закрепиха със скоби капака на възкресителя и процесът на пластичното възстановяване започна. Той почувства как всичко в него се напрегна. Знаеше, какво ще последва сега. Знаеше абсолютно точно. Ще минат няколко минути и древният обитател на тази планета ще се надигне от възкресителя, ще застане пред тях лице в лице. Научният метод за съживяване беше прост и безотказен.

Животът възниква от мрака на безкрайно малките величини, на границата, където всичко започва и всичко свършва, на границата на живото и неживото, в онази забулена област, където вибриращата материя лесно преминава от старо в ново състояние, от органична в неорганична и обратно. Електроните не са нито живи, нито мъртви, атомите не знаят нищо за одушевеността или неодушевеността. Но когато атомите започнат да се съединяват в молекули, тогава — на този стадий — е достатъчна само една крачка, нищожно малка крачка към живота, ако на този живот му е било съдено да се зароди. Само една крачка, а след нея — вечен мрак. Или живот.

Камък или жива клетка. Зрънце злато или тревичка. Морски пясък или безброй също толкова миниатюрни живи същества, населяващи бездънните дълбочини на рибното царство. Разликата между тях възниква в полумрака на зараждащата се материя. Там всяка жива клетка приема присъщата си форма. Ако на един рак откъснеш крак, вместо него израства също такъв, нов. Червеят се разтяга, расте и скоро се разделя на два червея, на две еднакви стомашни системи, също толкова лакомни и свършени, без това разделяне да ги е повредило с нещо. Всяка клетка може да се превърне в цяло същество.

Всяка клетка „помни“ това цяло с такива дребни и сложни подробности, че не биха ти стигнали силите да ги опишеш.

Парадоксалното обаче е, че паметта не бива да се смята за нещо органично! Обикновеният восъчен валяк запомня звуци. Магнитната лента лесно възпроизвежда замлъкнали преди столетия гласове. Паметта — това е филологичен отпечатък, следи, оставени върху материя и променили строежа на молекулите; и ако тя бъде пробудена, молекулите ще възпроизведат същите образи със същия ритъм.

Квадрилиони и квинтилиони пробудени образи-форми се втурнаха във възкресителя от черепа на мумията. Паметта, както винаги, не ги подведе.

Миглите на съживения трепнаха и той отвори очи.

— Значи, това е истина — каза той високо и машината веднага преведе думите му на езика на хенейците. — Значи смъртта е само преход към друг свят. Но къде са приближените ми?

Последната фраза той произнесе с объркан и жален тон.

Възкръсналият седна, сетне се измъкна от апарата, чийто капак автоматично се вдигна при съживяването му. Когато видя хенейците, той затрепери, но това продължи само един миг. Възкръсналият беше горд и притежаваше своеобразно високомерно мъжество, което сега му се оказа полезно. Неохотно той падна на колене, простря се ничком, но после го обхвана съмнение.

— Вие боговете на Египет ли сте? — попита той и стана. — Какви сте грозни! Аз няма да се поклоня на неизвестни демони.

— Убийте го! — каза капитан Горсид.

Двукракото чудовище се сгърчи в конвулсия и изчезна в пламъка на лъчевата пушка.

Вторият съживен се надигна, треперейки и бледнеейки от ужас.

— Боже, господи! Никога повече няма да се докосна до тази проклета отрова! Представете си, да се напия до козирката...

— За каква „отрова“ говориш, възкреснико? — любопитно попита Йоал.

— Първак, пърцуца, отрова в манерка за заден джоб, мляко от бясна крава. С какво ли не те поят в този вертеп, о Господи, Боже мой!

Капитан Горсид въпросително погледна Йоал.

— Струва ли си да продължаваме?

Йоал бавно отговори:

— Почакайте, това е интересно.

После отново се обърна към съживения:

— Как би реагирал, ако ти кажа, че ние сме дошли от друга планета?

Човекът се втренчи в него. Той явно беше заинтригуван, но страхът се оказа по-силен.

— Слушайте — каза той, — бях тръгнал да си върша работата. Да допуснем, че съм гаврътнал някоя и друга чашка повече, но за всичко е виновна тази мръсотия, която сега продават. Кълна ви се, че не видях другия автомобил. Но ако това е нов начин да се наказват тези, които шофират, когото са пили, то аз се предавам. Вие спечелихте. Кълна се, до края на дните си капка няма да сложа в устата си, само ме пуснете.

— Той кара „автомобил“, но за него той въобще не мисли — каза Йоал. — Ние не сме виждали нито един такъв „автомобил“.

Те не са се погрижили да запазят поне един такъв в музея си.

Инеш забеляза, че всички чакат някой да зададе още някакъв въпрос. Като разбра, че ако той сам не го попита за нещо, кръгът от мълчание ще се затвори, Инеш каза:

— Помолете го да опише „автомобила“. Как действа той?

— Това вече е друга работа! — зарадва се човекът. — Кажете какво ви интересува, и аз ще ви отговоря. Аз мога да се натряскам така, че всичко да ми се вижда двойно, ама пак ще съм годен да карам автомобила. Как действа ли? Много просто. Завърташ ключа и даваш газ, с крака си...

— Газ ли — се намеси техникът — лейтенант Виид. — Мотор с вътрешно горене. Всичко е ясно.

Капитан Горсид даде знак на стражата с лъчевата пушка.

Третият човек седна и известно време внимателно ги разглеждаше.

— От друга планета ли? — накрая попита той. — Имате някаква система, или сте попаднали при нас благодарение на чистата случайност?

Хенейските съветници, които се бяха събрали под свода на залата, неловко се размърдаха в удобните си кресла. Инеш и Йоал се спогледаха. Историкът беше потресен и това разтревожи метеоролога. Той си помисли: „Това двукрако същество притежава ненормално

бърза приспособимост към новите условия и твърде остро усещане за действителността. Нито един хенеец не може да се сравни с него по бързина на реакциите.“

— Бързината на мисълта не винаги е признак на превъзходство — промърмори главният биолог Хамар. — Съществата с бавно, обстойно мислене заемат сред мислещите индивиди почетно място.

„Работата не е в бързината — неволно помисли Инеш, — а в правилността и в точността на мисълта.“ Той се опита да се постави на мястото на съживения. Би ли могъл така изведнъж да съобрази, че наоколо му има чужди същества от други планети? Едва ли.

Всичко това мигновено излетя от главата му, когато човекът стана. Инеш и останалите не го изпускаха от очи. Човекът бързо се приближи до прозореца и погледна през него. Само хвърли един поглед навън и се обърна към тях.

— Навсякъде едно и също ли е?

Отново хенейците бяха потресени от бързината, с която той бе разбрал всичко.

Най-накрая Йоал се реши да му отговори:

— Да. Опустошение. Смърт. Развалини. Вие знаете ли какво се е случило тук?

Човекът приближи и се спря пред енергоекрана, зад който се бяха разположили хенейците.

— Мога ли да разгледам музея? Трябва поне приблизително да определя в коя епоха съм. Докато бях жив, ние притежавахме някои средства за разрушение. Кое от тях е използвано — зависи от количеството изминало време.

Съветниците гледаха към капитан Горсид. Той се беше пообъркал, но после заповяда на стражата с лъчевата пушка:

— Следете го!

Сетне погледна човека право в очите.

— Вашите намерения са ми ясни. Искате да се възползвате от положението и да си осигурите безопасност. Трябва да ви предупредя: не правете нито едно излишно движение, само тогава за вас всичко ще приключи нормално.

Не беше ясно повярва ли човекът на тази лъжа или не повярва. Нито с поглед, нито с жест той не показва, че е забелязал стопения под, там, където лъчевата пушка изгори и превърна в нищо двамата му

предшественици. С любопитство приближи вратата, внимателно погледна втория от охраната, който го следеше, и бързо продължи по-нататък. След него тръгна и охраната, последва го енергоекранът, а накрая един след друг и всички съветници.

Инеш прекрачи прага трети поред. В тази зала бяха изложени модели на животни. Следващата зала илюстрираше епоха, която Инеш за по-просто беше нарекъл за себе си „цивилизована“. Тук се пазеха много апарати от един и същ период. Всички те свидетелстваха за едно доста високо равнище на развитие. Когато хенейците минаваха оттук първия път, Инеш си беше помислил: „Атомна енергия“. Това бяха разбрали и останалите. Капитан Горсид се обърна към човека и го предупреди:

— Нищо да не се пипа. Само една грешна стъпка и охраната ще ви изгори.

Човекът спокойно спря в средата на залата. Въпреки чувството си за тревожно любопитство, Инеш не можа да не се възхити на самообладанието му. Той сигурно разбираше каква съдба го очаква, но все пак стоеше пред тях дълбоко замислен за нещо... Накрая човекът уверено заговори:

— По-нататък няма защо да се ходи. Може би вие бихте могли по-точно да определите колко време е минало между деня на моето раждане и ето тези машини. Виждате ли апарата, който, ако се съди по таблицата, брои взривяващите се атоми. Когато броят им достигне определена граница, автоматически се отделя известно количество енергия. Периодите са пресметнати така, че да се избегне верижна реакция. По мое време имаше хиляди доста груби приспособления за забавяне на атомната реакция, но за да се създаде такъв апарат, са необходими две хиляди години, смятано от началото на атомната ера. Бихте ли могли да направите сравнително изчисление?

Съветниците изчаквателно гледаха Виид. Инженерът беше объркан. Най-после той се реши да проговори:

— От девет хиляди години насам ние познаваме множество начини за предотвратяване на атомните взривове. Но — прибави той по-бавно — аз никога не съм чувал за апарат, който да отброява атомите с тази цел.

— И все пак те загинаха — продума едва чуто астрономът Шюри.

Възцари се пълно мълчание. То беше нарушено от капитан Горсид:

— Убий това чудовище! — заповяда той на най-близко стоящия страж.

В същия миг стражът рухна на пода, обгърнат в пламъци. И не само този страж, но и цялата въоръжена охрана! Всички едновременно бяха пометени и погълнати от светлосин вихър. Пламъкът лизна енергоекрана, отскочи, разгаряйки се още по-ярко. През огнената завеса Инеш видя как човекът заотстъпва към далечната врата. Апаратът, който броеше атомите, светеше от напрежение, забулен целият от сини светкавици.

— Всички изходи да се затворят! — излая в микрофона капитан Горсид. Да се постави охрана с лъчеви пушки! Да се докарат по-близко бойните ракети и да се разстреля това чудовище с тежките оръдия!

Някой каза:

— Мисловен контрол. Някаква система за дистанционно управление с помощта на мисли. Защо се забъркахме в тази каша!

Те отстъпваха. Синият пламък се разбушува до самия таван, опитвайки се да премине през енергоекрана. Инеш за последен път погледна апарата. Вероятно той продължаваше да отброява атоми, тъй като около него на кълба се носеха страшни, адски сини вихри.

Заедно с другите съветници Инеш стигна до залата, в която се намираше апаратът за съживяване. Тук ги прикри втори енергоекран. С огромно облекчение те се свиха в индивидуалните си гондоли, излетяха навън и бързо се качиха в междузвездния кораб. Когато огромният кораб излетя нагоре и набра достатъчно височина, от него се отдели атомна бомба. Долу над музея зина огромна огнена бездна и обхвана целия град.

— Ние така и не разбрахме кое е погубило расата на тези същества — прошепна Йоал в ухото на Инеш, когато тътенът от взрива затихна някъде далеч зад тях.

* * *

На третата сутрин след взрива на бомбата бледожълтото слънце изгря над хоризонта. Настъпи осмият ден от пребиваването им на тази

планета. Инеш заедно с другите кацна в друг град. Той реши да отблъсне всякакъв опит да се правят нови съживявания.

— Като метеоролог — каза той — мога да добавя, че тази планета е напълно безопасна и годна за колонизиране от хенейците. Не виждам никаква нужда да се подлагаме още веднъж на риск. Тези същества са проникнали в тайните на нервната си система и ние можем да допуснем...

Прекъснаха го. Биологът Хамар насмешливо каза:

— Ако са знаели толкова много, защо не са се преселили в друга звездна система, за да се спасят?

— Предполагам — отговори Инеш, — че не са могли да открият нашия метод за определяне на звездите и планетите.

Той огледа приятелите си с мрачен поглед.

— Всички ние знаем, че това беше уникално, случайно откритие. Мъдростта тук няма нищо общо — на нас просто ни провървя.

По израза на лицата им той разбра: те мислено отхвърлят доводите му. Инеш се почувства безсилен да предотврати неизбежната катастрофа. Той си представи как тази велика раса бе посрещнала смъртта. Сигурно тя бе настъпила бързо, но не толкова бързо, за да не разберат какво става с тях. Твърде много скелети имаше навън, на открити места, в градините на великолепните им къщи. Сякаш мъжете бяха излезли с жените навън, за да посрещнат гибелта на народа си под открито небе. Инеш се опита да опише на съветниците техния последен ден преди много, много години, когато тези същества спокойно са посрещнали смъртта. Но предизвиканите от него зрители образи не достигнаха до съзнанието на съплеменниците му. Съветниците нетърпеливо се въртяха в креслата си зад няколкото енергоекрана, които надеждно ги предпазваха, а капитан Горсид попита:

— Обяснете, Инеш, кое предизвика във вас тази емоционална реакция?

Въпросът накара Инеш да млъкне. Той не мислеше, че това са емоции. Той не си даваше сметка за естеството на това, което го беше обхванало — толкова незабелязано то го завладя. И едва сега изведнъж разбра.

— Кое именно? — бавно проговори той — Знам. Това беше третият съживен. Аз го наблюдавах през завесата на енергийния

пламък. Той стоеше там, до отдалечената врата, и ни гледаше как ние побягнахме. Гледаше ни с любопитство. Неговото мъжество, спокойствие, неговата ловкост, с която ни залъга — в това е цялата работа...

— И всичко това го доведе до гибел — каза Хамар.

Всички се изкискаха високо.

— Слушай, Инеш! — добродушно се обърна към него Мейарт, помощникът на капитана. — Ти не можеш да твърдиш, че тези същества са по-смели и храбри от нас или че даже сега, след като сме предприели всички мерки за сигурност, ние трябва да се страхуваме от едно съживено от нас чудовище!

Инеш отмина тези думи с мълчание. Чувстваше се глупаво. Той беше напълно сразен от откритието, че би могъл да притежава емоции. Освен това не искаше да бъде инат. Въпреки всичко той направи последен опит.

— Бих искал да кажа само едно — сърдито промърмори той. — Не ми се струва съвсем задължителен стремежът да изясним какво се е случило със загиналата раса.

Капитан Горсид направи знак на биолога.

— Започнете съживяването! — заповяда той.

И като се обърна към Инеш, каза:

— Нима можем ей така, без да сме изяснили нещата, да се върнем на Хейна и да препоръчаме масово преселване тук? Представете си, че нещо сме пропуснали, нещо не сме разбрали докрай. Не, приятелю, това е невъзможно.

Доводът беше стар, но Инеш неизвестно защо веднага се съгласи с него. Искаше да прибави нещо, но изведнъж забрави какво, тъй като видя, че от апарата за съживяване се надига четвъртия човек.

Той седна и изведнъж изчезна.

Настъпи мъртва тишина, пълна с ужас и изненада. Капитан Горсид дрезгаво каза:

— Той не може да излезе оттук. Ние знаем това. Той е някъде наоколо.

Хенейците около Инеш, надигайки се от креслата си, се вглеждаха в празното пространство под енергийния похлупак. Охраната стоеше неволно отпуснала пипалата с лъчевите пушки. Поглеждайки настрана, Инеш видя как един от техниците, наблюдаващ

за сигурността на защитните екрани, прошепна нещо на Виид, който моментално го последва. След малко се върна мрачен.

— Казаха ми — изрече Виид, — че когато съживеният изчезна, стрелките на апарата са отскочили с десет деления. Това е нивото на вътрешноядрените процеси.

— В името на първия хенеец! — прошепна Шюри. — Именно това е нещото, от което винаги сме се страхували.

— Да се унищожат всички локатори в кораба! — извика в микрофона капитан Горсид. — Унищожете всичко, чухте ли?

Той се извърна към астронома и го погледна с гневни очи.

— Шюри, те изглежда не ме разбраха. Дайте заповед на подчинените си да действат! Всички локатори и възкресители да се унищожат незабавно.

— По-бързо! — с плачлив глас произнесе Шюри.

Те си поеха дъх, едва когато заповедта беше изпълнена. На лицата им трепнаха плахи усмивки. Всички изпитваха мрачно удовлетворение. Помощникът на капитана, Мейард, каза:

— Във всеки случай, сега вече той няма да може да намери нашата Хейна. Великата система за определяне на звездите и планетите ще си остане тайна за тях. Може да не се страхуваме от възмездие...

Той се спря и вече по-спокойно довърши мисълта си:

— За какво говорих?... Ние нищо не можахме да направим. Нима сме виновни за онова, което се е случило с жителите на тази планета?

Но Инеш знаеше какво си бе помислил той. В подобни моменти в тях винаги се появяваше чувство за вина. Призраците на всички погубени от хенейците раси: непреклонната воля, която ги вдъхновяваше, когато за първи път се приземяваха, решителното им намерение да унищожат всичко, което би им попретило; тъмните мрачни бездни от безмълвен ужас и омраза, които те оставяха навсякъде след себе си; дните на страшния съд, когато те безмилостно облъчваха със смъртоносна радиация нищо неподозиращите обитатели на мирните планети — ето това се криеше зад думите на Мейард.

— Все пак не ми се вярва, че е могъл да избяга — промълви капитан Горсид. — Той е тук, в сградата, той чака кога ще махнем

защитните екрани, за да си тръгне. Нека чака. Ние няма да направим това.

Отново се възцари пълно мълчание. С някакво очакване те гледаха към празния купол на енергийната защита. Там беше единствено лъскавият възкресител, легнал върху своите метални подпори. Освен този апарат нямаше нищо друг. Нито едно отражение, нито една сянка. Жълтите слънчеви лъчи проникваха навсякъде, заливайки площадката с такава ярка светлина, че немислимо беше нещо там да се крие.

— Стража! — заповяда капитан Горсид. — Унищожете възкресителя. Мисля, че той ще се върне да го изследва, затова не трябва да рискуваме.

Апаратът изчезна във вълните на белия пламък. Заедно с него изчезна и последната надежда на Инеш, че смъртоносната енергия ще накара двукракото чудовище да се върне отново. Нямаше повече на какво да се надява.

— Къде ли би могъл да се дене все пак? — попита Йоал.

Инеш се обърна към историка с намерение да обсъди с него този въпрос. В този момент той видя чудовището, което стоеше малко встрани от тях под дървото и внимателно ги разглеждаше. Сигурно се беше появило именно в този миг, защото всички съветници едновременно бяха отворили уста от изненада и рязко се дръпнаха назад. Един от техниците прояви максимална находчивост, като успя да инсталира енергоекран между хенейците и чудовището. Съществото бавно се приближи, то беше крехко и главата му бе леко наклонена назад. Очите му сияеха сякаш бяха осветени от някакъв вътрешен огън.

— Като приближи екрана, човекът протегна ръка и го докосна с пръстите си. Екранът ослепително пламна, след което се замъгли от преливащата в него цвetoва гама. Пъстрата вълна се прехвърли върху човека: цветовете станаха по-ярки и за миг обляха цялото му тяло, от главата до петите. Светлата, преливаща от багри мъгла се разпръсна. Очертанията станаха невидими. Мина още един миг — и човекът прекрачи през екрана.

Той се засмя — звукът беше странно доброжелателен — и веднага стана сериозен.

— Когато се събудих, ситуацията ми се видя забавна — каза той.
— Помислих си: „Какво да правя с вас сега?“

За Инеш, думите му прозвучаха в утринния въздух на мъртвата планета като присъда на съдбата. Мълчанието бе нарушено от глас, толкова глух, сподавен и неестествен, че на Инеш му трябваше време да познае гласа на капитан Горсид.

— Убийте го!

* * *

Когато взривовите пламък безсилно стихнаха, те видяха, че неуязвимото същество все така си стои пред тях. То бавно тръгна към тях и се спря на около шест крачки от най-близкия хенеец. Инеш се намираше зад всички. Човекът бавно заговори:

— Налагат се две решения: едното се основава на благодарността, че ме съживихте, а второто — на действителното състояние на нещата. Аз знам кой сте вие и какво ви трябва. Да, аз ви познавам — и това е вашата беда. Много е трудно в такива случаи да проявиш милосърдие. Но аз ще се опитам. Да предположим — продължи той, — че вие ми откриете тайната на локатора. Сега вече, след като съществува система, ние никога няма да се излъжем толкова глупаво, както миналия път.

Инеш целият се напрегна. Мозъкът му работеше толкова трескаво, опитвайки се да предвиди всички възможни последици от катастрофата, че сякаш се беше изпразнил от всякакво друго съдържание.

И все пак някаква малка част от съзнанието му си оставаше на мястото си.

— Какво се е случило всъщност? — попита той.

Човекът стана мрачен. Спомените за онзи далечен ден направиха гласа му хриплив.

— Атомна буря — каза той. — Тя връхлетя от някакъв друг звезден свят и обхвана целия този край на нашата галактика. Диаметърът на атомния циклон достигна около деветдесет светлинни години, много повече от това, което бе в нашите възможности. Нямахме никакво спасение. По-рано няхаме нужда от междузвездни кораби и

затова не ги бяхме строили. Освен това единствената ни позната звезда с планети — Кастор, също беше обхваната от бурята.

Той млъкна. После продължи прекъснатата си мисъл:

— И така, тайната на локатора... В какво се състои тя?

Съветниците около Инеш облекчено въздъхнаха. Вече не се страхуваха, че расата им ще бъде унищожена. Инеш с гордост отбеляза, когато най-страшното остана вече назад, че никой от хенейците не беше помислил за себе си.

— Значи вие не знаете тази тайна? — хитро попита Йоал. — Вие сте достигнали извънредно висока степен на развитие, но само ние можем да завоюваме цялата галактика.

Със заговорническа усмивка той погледна другите и прибави:

— Господа, ние можем с право да се гордеем с великите открития на хенейците. Предлагам ви да се върнем на кораба. Няма какво повече да правим на тази планета.

Докато влизаха в сферичните си гондоли, Инеш с тревога си мислеше, че това двукрако същество ще се опита да ги задържи. Но като се огледа, видя, че човекът им обърна гръб и тръгна бавно надолу по улицата.

Именно този образ се вряза в паметта на Инеш, когато междувездният кораб започна да набира височина. Запомни и още нещо: атомните бомби, които хвърлиха една след друга върху града, не избухнаха.

— Така просто не можем да се откажем от тази планета — каза капитан Горсид. — Предлагам още веднъж да поговорим с това чудовище.

Те решиха да кацнат отново в града — само Инеш, Йоал, Виид и командирът на кораба. В радиостанциите им прозвуча гласът на капитан Горсид:

— Струва ми се... — очите на Инеш ловяха през утринната мъгла блясъка на прозрачните гондоли, които се спускаха около него. — Струва ми се, че вземаме това създание не за такова, каквото в действителност е то. Спомнете си например как се събуди и изведнъж изчезна. Защо?... Защото се изплаши. Разбира се, че е така! То не беше господар на положението. То самото не се смята за всесилно.

Това твърдение изглеждаше убедително. Инеш приемаше охотно доводите на капитана. Изведнъж му се стори съвсем неразбираемо

защо така лесно се беше поддад на паниката!

Сега опасността му се представи в друга светлина. На цялата тази планета имаше само един човек. Ако те наистина решат, биха могли да започнат с преселването на колонисти, без да се съобразяват с него, все едно, че въобще го няма. Спомни си, че в миналото така са правили неведнъж. На много планети немногобройните коренни техни обитатели избягваха действието на смъртоносната радиация и успяваха да се скрият в най-отдалечени райони. Почти навсякъде колонистите постепенно ги залавяха и избиваха. Доколкото си спомняше той, имаше само два случая, когато туземци бяха запазили за себе си малки части от своите планети. И в двата случая беше решено да не ги унищожават с радиация, защото това можеше да навреди на самите хенейци. Там колонистите се бяха примирили с присъствието на оцелелите автохтони. А сега беше къде-къде по-добре — имаше само един-единствен жител, и той нямаше да заеме толкова много място!

Когато го откриха, видяха, че човекът най-делово метеше долния етаж на малък котедж. Той остави метлата и дойде при тях на терасата. Беше обул сандали и широка, на него имаше свободна туника от някаква ослепително блестяща материя. Лениво ги погледна и не каза нищо дума.

Преговорите поведе капитан Горсид. Инеш се видя в чудо, когато долови думите, които той подаваше на механичния преводач. Командирът на кораба беше откровен докрай — така бяха решили от по-рано. Той подчерта, че хенейците не се готвят да съживяват други мъртъвци на тази планета. Подобен алтруизъм би бил неестествен, като се има предвид, че стремително увеличаващите се хенейски орди постоянно се нуждаеха от нови и нови светове. Всяко ново поредно увеличение на населението изтласкваше на преден план все един и същи проблем, който можеше да се разреши само по един-единствен начин. Но в дадения случай колонизаторите доброволно се задължаваха да запазят правата на този единствено оцелял обитател на планетата.

На това място човекът прекъсна думите на капитан Горсид:
— Каква беше целта на вашата толкова безкрайна експанзия?
Изглеждаше искрено заинтригуван.

— Да предположим, че заселите всички планети на нашата галактика. По-нататък какво ще правите?

Капитан Горсид размени недоумяващ поглед отначало с Йоал, а после с Инеш и Виид. Инеш, в знак на отрицание, завъртя тялото си от една страна на друга. Той почувства към това същество само едно съжаление. Човекът не ги разбираше и навярно никога нямаше да ги разбере. Стара песен! Двете раси, едната жизнеспособна, а другата умираща, изповядваха две противоположни гледни точки: едната се беше устремила към звездите, а другата се беше преклонила пред неизбежността на съдбата.

— Защо не организирате контрол над инкубаторите си? — настояваше човекът.

— И да предизвикаме свалянето на правителството? — с ирония отговори Йоал.

Той каза това снизходително и Инеш видя как всички останали също се усмихнаха на наивността на човека. Той почувства как интелектуалната пропаст между тях става все по-широка и по-широка. Това същество въобще не схващаше природата на жизнените сили, които управляваха света.

— Е, добре — отново заговори човекът. — Щом вие не сте способни да ограничите размножаването си, това ще направим ние вместо вас.

Настъпи тишина.

Хенейците се бяха вцепенили от ярост. Инеш сам чувстваше това и съзря същото чувство и в очите на останалите. Погледът му се плъзна по лицата им и се върна отново към това двукрако създание, което, както и преди, стоеше до вратата. За кой ли път Инеш си мислеше, че техният противник изглежда безкрайно безпомощен.

„В този момент — си помисли той — бих могъл да го обгърна с пипалата си и да го смачкам!“

Съчетава ли се умственият контрол над вътрешноядрените процеси и гравитационните полета със способността да се отблъсква чисто механичното, макрокосмично нападение? Инеш мислеше, че се съчетава. Разбира се, че силата, чиято проява те бяха видели преди два часа, би трябвало да има някаква граница. Само, че те не познаваха тази граница. Независимо от всичко за тях това вече нямаше никакво значение. Дали те са по-силни или по-слаби вече не беше важно.

Съдбовните думи бяха произнесени: „Ако вие не сте способни да ограничите, ние ще направим това вместо вас!“

Тези думи още звучаха в ушите на Инеш и колкото по-надълбоко в съзнанието му се врязваше смисълът им, толкова по-малко изолиран и отчужден се чувстваше той. До този момент той възприемаше себе си само като зрител. Даже когато протестираше против по-нататъшните съживявания, Инеш действаше като незаинтересувано лице, сякаш наблюдаваше драмата от страни, без да участва в нея. Едва сега той поразително ясно осъзна защо винаги беше отстъпвал и в крайна сметка се беше съгласявал с другите. Връщайки се към миналото си, към най-далечните дни от него, той разбра, че в действителност той никога не се бе смятал за участник в завоюването на нови планети и в избиването на чуждите раси. Той просто присъстваше там, мислеше, разсъждаваше за живота, който нямаше за него никакво значение. Това понятие сега вече се беше конкретизирало. Той повече не можеше, не искаше да се противи на могъщата вълна от страсти, която го беше заляла. Сега вече той мислеше и чувстваше точно така, както огромната необятна маса хенейци. Цялата сила и всичките желания на расата бушуваха в кръвта му.

— Чуй, двукраки! — изръмжа той. — Ако се надяваш да съживиш цялото си мъртво племе, лъжеш се. Прости се с тази надежда!

Човекът го погледна, но замълча.

— Ако можеше да избиеш всички ни — продължи Инеш, — отдавна би го направил. Цялата работа е там, че няма да ти стигнат силите за това. Корабът ни е построен така, че никаква верижна реакция не е възможна в него. На която и да е частица потенциално активна материя противостои античастица, която не допуска образуване на критични маси. Ти можеш да предизвикваш колкото си искаш взривове в двигателите ни, но тези взривове ще си останат изолирани, а енергията им ще бъде използвана за това, за което са предназначени двигателите — ще се превърне в движение.

Инеш почувства докосването на Йоал.

— По-внимателно! — прошепна историкът. — Без да искаш, във възбудата си може да издадеш някоя от нашите тайни.

Инеш отблъсна пипалото му и троснато му се озъби:

— Стига сте се правили на наивни! Достатъчно беше това чудовище да погледне телата ни, за да разгадае почти всички тайни на нашата раса. Трябва да си голям глупак да не разбереш, че то отдавна вече е претеглило своите и нашите възможности в тази ситуация.

— Инеш! — кресна капитан Горсид.

Усетил металните нотки в гласа му, Инеш отстъпи назад и каза:

— Слушам.

Яростта му се изпари със същата бързина, с каквата го беше обхванала.

— Струва ми се — продължи капитан Горсид, — че се досещам какво имаште намерение да кажете. Напълно съм съгласен с вас, но в качеството си на висш представител на властта на Хейна смятам за свой дълг да ви връча ултиматум.

Той се обърна. Рогатото му тяло се надвеси над човека.

— Ти се осмели да произнесеш думи, за които прошка няма. Ти каза, че ще се опитате да ограничите движението на великия дух на Хейна.

— Не на духа — го прекъсна човекът. Тихичко се разсмя. — Съвсем не на духа!

Капитан Горсид пренебрегна думите му.

— Затова продължи той — ние нямаме друг избор. Предполагаме, че след време, когато събереш всички необходими материали и изготвиш съответните инструменти, ти ще можеш сам да построиш възкреси телен апарат. Но по нашите разчети за това ще са ти необходими не по-малко от две години, даже ако изучиш всичко. Това е необикновено сложен уред и построяването му съвсем няма да бъде толкова лесно за теб, единствения представител на расата, която се беше отказала да строи машини цели хиляда години преди да бъде унищожена.

Ти обаче няма да можеш да построиш междузвезден кораб. А ние няма да ти дадем време да изградиш и възкресителен апарат. Твърде е възможно да имаш способността да предотвратиш взривове на известно разстояние около себе си. Тогава ние ще отлетим на други материци. Ако ни попречиш и там, значи ще ни се наложи да потърсим допълнителна помощ. След шестмесечен скоростен полет ние ще стигнем до точка, от която най-близките колонизирани от хенейците планети ще чуят нашия зов. Те ще ни изпратят огромен флот —

всичките ти сили няма да стигнат да се пребориш с него. Когато започнем да хвърляме по сто или по хиляда бомби в минута, ние ще заличим всички градове и от скелетите на твоя народ няма да остане даже и прах.

Такъв е планът ни. И така ще бъде. А сега можеш да правиш с нас каквото си искаш — ние сме в твоята власт.

Човекът поклати глава.

— Засега нищо няма да правя — каза той и натърти: — Засега нищо.

И като помълча, добави замислено:

— Вие разсъждавате логично. Твърде логично. Наистина аз не съм всемогъщ, но ми се струва, че вие забравяте едно дребно нещо, един малък детайл. Какъв точно, няма да ви кажа. А сега — сбогом. Върнете се на кораба си и летете където пожелаете. Имам още много работа...

Инеш стоеше неподвижен и чувстваше, че яростта отново изпълва цялото му тяло. После, съскайки, той скочи, разперил пипалата си. Те вече почти докосваха нежното тяло, когато изведнъж нещо го отблъсна, отхвърли го...

Инеш се събуди в кораба.

Той не помнеше как се беше намерил там, не беше ранен и не изпитваше никакво сътресение. Безпокоеше се само за капитан Горсид, за Виид и Йоал, но те и тримата стояха редом с него, също толкова изумени. Инеш лежеше неподвижно и мислеше за думите на човека: „Вие забравяте нещо дребно...“ Забравяме? Значи това дребно нещо им беше известно. Какво ли може да е то? Инеш все още си блъскаше главата над този въпрос, когато Йоал каза:

— Глупаво е да се надяваме, че нашите бомби биха могли да направят нещо!

Оказа се, че той е прав.

Когато междузвездният кораб се отдалечи от Земята на четиридесет светлинни години, Инеш беше извикан в залата на съвета. Вместо да го поздрави, Йоал унило му каза:

— Чудовището се намира на кораба.

Думите му поразиха Инеш като гръм от ясно небе, но заедно с тътена им го озари внезапно прояснение.

— А, ето какво забравихме! — учудено и високо каза той. — Ние забравихме, че той, ако иска, може да се движи в космическото пространство в границите... Как го каза той?... В границите на деветдесет светлинни години.

Инеш ясно разбра. Хенейците, които бяха свикнали да ползват междузвездни кораби, естествено не си бяха спомнили за тази възможност. И в това нямаше нищо чудно! Постепенно действителността започваше да губи значението си за него. Сега, когато всичко приключи, той отново се почувства измъчен и стар, отново беше отчаяно сам.

Необходими бяха само няколко минути, за да го въведат в курса на нещата. Един от асистентите физици на път за склада в долния коридор беше забелязал човека. Странно беше, че нито един от многобройния екипаж на кораба не бе го открил по-рано.

„Но нали в края на краищата ние не се готвим да кацаме, нито даже да се приближаваме до нашите планети — помисли Инеш — По такъв начин той би могъл да се възползва от нас само ако ние включим видео...“

Инеш се спря! Разбира се, как не се беше сетил по-рано! Щеше да им се наложи да включат насочващия видеолъч, и щом бъде установен контакт, човекът щеше лесно да определи нужната посока.

Инеш прочете решението в очите на съплеменниците си — единственото възможно при тези условия решение. Но все пак му се струваше, че бяха пропуснали нещо, нещо много важно. Той бавно се приближи до големия видеоекран, монтиран в дъното на залата. Картината, изобразена върху него, беше толкова ярка, толкова величествена и прекрасна, че непривикналият разум се сгърчваше пред нея като пред блясъка на светкавица. Даже Инеш, макар че беше виждал това многократно, се беше стъписал пред тази немислима, невъобразима бездна на космоса. Това беше образът на част от Млечния път. Сякаш в окуляр на гигантски телескоп, способен да долови даже мъждукането на червените джуджета, отдалечени на тридесет хиляди светлинни години разстояние, сияеха четиристотин милиона звезди. Диаметърът на видеоекрана беше двадесет и пет ярда — такъв телескоп просто не съществуваше, пък и в другите галактики нямаше толкова звезди.

И само една на всеки двеста хиляди звезди имаше планети, годни за заселване.

Именно този факт, имащ колосално значение, ги беше накарал да вземат съдбоносното решение. Инеш уморено огледа всички с очи. Когато той проговори, гласът му беше странно спокоен:

— Всичко е пресметнато прекрасно от чудовището. Ако ние продължим да летим по-нататък, то ще полети заедно с нас, ще завладее възкресителя и ще се върне по достъпен за него начин на своята планета. Ако пък решим да използваме насочващия лъч, то ще се втурне по дължината на лъча, ще завземе възкресителя и пак ще се върне много преди нас. Във всеки един от тези случаи, още преди нашите кораби да успеят да стигнат планетата му, това двуного ще може да съживи достатъчно свои съплеменници, пред които ние ще бъдем безсилни.

Тялото на Инеш се разтrese от възбуда. Той разсъждаваше съвсем правилно, но все не можеше да се освободи от чувството, че някъде в мислите му имаше пропуски, празни места. Инеш бавно продължи:

— В този момент имаме само едно предимство. Каквото и решение да вземем, той не би го разбрал без машината преводач. Ние бихме могли да съставим план, който ще остане тайна за него. Той знае, че никой не може да взриви кораба. Остава ни само един изход. Един-единствен.

Капитан Горсид наруши настъпилата тишина:

— И така, надявам се, че сте разбрали всичко. Ще включим двигателите, ще взривим апаратите за управление и ще загинем всички заедно с чудовището.

Те си размениха погледи и в очите на всички можеше да се прочете гордост за расата им. Инеш докосна с пипалата си всички подред.

* * *

След един час, когато температурата в кораба чувствително се повиши, в главата на Инеш се появи мисъл, която го накара да се хвърли към микрофона и да извика астронома Шюри.

— Шюри! — викна той. — Спомни си момента, Шюри, когато чудовището се събуди и изчезна... Помниш ли? Капитан Горсид не можа веднага да накара помощниците ти да унищожат локаторите. Тогава така и не ги попитахме защо се забавиха толкова много. Попитай ги! Попитай ги сега!...

Последва мълчание. После гласът на Шюри се дочу слабо сред пукота от смущенията:

— Те... не са могли... да проникнат... в камерата... Вратата е... била затворена.

Инеш се строполи на пода. Ето какво било! Значи те бяха пропуснали не само едно дребно нещо, един дребен детайл. Човекът се бе съживил, всичко бе разбрал, бе станал невидим и веднага се бе устремил към кораба. Той бе открил тайната на локатора и тайната на възкресителния апарат, а може би беше изследвал първо него. Когато се появи отново, той вече притежаваше всичко, което е искал и което е могъл да вземе от тях. Всичко останало това чудовище беше използвало само и само за да ги подтикне към този акт на отчаяние, към самоубийството.

И само след няколко мига то щеше да напусне кораба с твърдата увереност, че нито едно чуждо същество няма да знае нищо за неговата планета, че расата му ще се възроди, отново ще заживее и вече никога няма да загине.

Инеш, потресен от откритието си, се олюля, хвана се за прациящата радиостанция и започна да крещи в микрофона последното нещо, което беше разбрал. Отговор не последва. Всичко се заглушаваше от рева на огромната, неуправляема енергия. Топлината започваше да разтопява защитната му броня и Инеш, люлеейки се, напразно се опитваше да се дотътри до енергийния регулатор. Отсреща му избухна пурпурен пламък. Крещейки и хълцайки, той се втурна обратно към радиостанцията.

Няколко минути по-късно той все още продължаваше да крещи нещо в микрофона, докато мощният междוזвезден кораб се гмурна в чудовищната паст на синьо-бялото слънце и всичко замлъкна завинаги.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.